

ΕΤΕΠ-NET: Παρούσα κατάσταση και μέλλον. Επιπτώσεις τους στην εκτέλεση των Έργων.

Παρουσίαση:
Παν. Αναγνωστόπουλος, Π-Μ

1. Εισαγωγή

Στο ΦΕΚ 2221 Β / 30-7-2012, δημοσιεύτηκε η υπ. αρ. ΔΙΠΑΔ/ΟΙΚ/273/17-7-2012 Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων με θέμα: "Έγκριση τετρακοσίων σαράντα (440) Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ), με υποχρεωτική εφαρμογή σε όλα τα Δημόσια Έργα".

- *Βεβαίως, ο όρος "έγκριση" που αναγράφεται στην απόφαση είναι εσφαλμένος, θα έπρεπε να αναφέρεται "θεσμοθέτηση"*

Στην συνέχεια, λίγες μόλις μέρες πριν την έναρξη της υποχρεωτικής εφαρμογής των ΕΤΕΠ στα Δημόσια Έργα, δημοσιεύθηκε η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 26 της Δ/σης ΔΙΠΑΔ της ΓΓΔΕ, με την οποία δίδονται οδηγίες για την διαμόρφωση των Συμβατικών Τευχών των έργων που θα δημοπρατούνται εφεξής (από 29 ΣΕΠ 12) και μέχρι την έναρξη ισχύος της νέας έκδοσης των Ενιαίων Τιμολογίων (NET).

Σημειώνεται ότι υπάρχουν αρκετά έργα προς δημοπράτηση, των οποίων τα συμβατικά τεύχη είχαν συνταχθεί και εγκριθεί με βάση τις παλαιότερες (και ακόμη ισχύουσες) εκδόσεις των NET του 2008/2009, την Τεχνική Συγγραφή Υποχρεώσεων (ΤΣΥ) έργων οδοποιίας και διάφορες "Προδιαγραφές" των διαφόρων φορέων δημοπράτησης.

Κατά βάση η Εγκύκλιος 26 παρέχει οδηγίες για την εύκολη προσαρμογή των ήδη ετοιμών τευχών δημοπράτησης προς τις νέες απαιτήσεις:

- Σύνταξη πίνακα αντιστοίχισης των άρθρων του τιμολογίου δημοπράτησης με τις ΕΤΕΠ (στην Εγκύκλιο περιλαμβάνεται πίνακας αντιστοίχισης όλων των άρθρων των ισχυόντων NET με τις ΕΤΕΠ), ο οποίος θα επισυνάπτεται στο Τιμολόγιο Μελέτης
- Σύνταξη πίνακα Κατάργησης Προδιαγραφών και Αντικατάστασης με ΕΤΕΠ που θα επισυνάπτεται στο Τεύχος Τεχνικών Προδιαγραφών (λ.χ. τα περί σκυροδέματος και εκσκαφών εδάφια αντικαθίστανται με τις αντίστοιχες ΕΤΕΠ, ενώ αντικείμενα που δεν καλύπτονται από τις ΕΤΕΠ παραμένουν ως έχουν)
- Επισήμανση της υποχρεωτικής στο εξής ενσωμάτωσης πιστοποιημένων υλικών/προϊόντων, σύμφωνα με τα θεσμοθετηθέντα με τις μέχρι τον Ιούνιο 2012 εκδοθείσες ΚΥΑ Εναρμονισμένα Ευρωπαϊκά Πρότυπα (hEN). Για τον σκοπό αυτό στα συμβατικά τεύχη θα επισυνάπτεται ο πίνακας των 425 θεσμοθετημένων hEN που περιλαμβάνεται ως Παράρτημα στην Εγκύκλιο 26.

Μέχρι να τεθούν σε εφαρμογή οι νέες εκδόσεις των NET, οι οποίες παραπέμπουν πλέον στις ΕΤΕΠ και τα ισχύοντα Ευρωπαϊκά Πρότυπα (η επεξεργασία τους έχει ήδη ολοκληρωθεί και βαίνουν προς έγκριση), οι παραπομπές στην ΤΣΥ και σε διάφορα Εθνικά Πρότυπα (DIN, BS, ASTM) των άρθρων των τιμολογίων δημοπράτησης θα νοούνται ως παραπομπές στις ΕΤΕΠ και τα hEN, βάσει των ως άνω πινάκων.

2. Δομή και περιεχόμενο των ΕΤΕΠ

2.1 Το θεσμικό πλαίσιο των ΕΤΕΠ

Ο ΕΛΟΤ, με σύμβαση που υπέγραψε με το ΥΠΕΧΩΔΕ ανέλαβε τον Αυγουστο του 2009 την μετεξέλιξη των ΠΕΤΕΠ σε **ΕΤΕΠ** (Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές), δηλαδή την μορφοποίηση των κειμένων σύμφωνα με το format και την παραγραφοποίηση των Ευρωπαϊκών Προτύπων (οδηγίες σύνταξης Ευρωπαϊκών Προτύπων της CEN) και την επικαιροποίηση των αναφορών στα ισχύοντα μέχρι τότε Ευρωπαϊκά Πρότυπα για τα ενσωματούμενα υλικά και τις διαδικασίες δοκιμών και ελέγχων.

Για την υλοποίηση του έργου ο ΕΛΟΤ συγκρότησε Ομάδες Εργασίας καθώς και την ευρείας συνθέσεως Μόνιμη Τεχνική Επιτροπή 99 (ΤΕ99) για την εποπτεία και έλεγχο των ΕΤΕΠ (των υπαρχουσών και όσων θα καταρτισθούν ή θα τροποποιηθούν ή θα επικαιροποιηθούν στο μέλλον), προκειμένου να κοινοποιηθούν στην ΕΕ σύμφωνα με την Οδηγία 98/34.

Στην ΤΕ99 συμμετέχουν εκπρόσωποι του ΕΛΟΤ, της ΓΓΔΕ, του ΥΠΑΝ, του ΙΟΚ, των Μελετητών και των Εργοληπτικών Οργανώσεων.

Ο ΕΛΟΤ παρέλαβε 457 ΠΕΤΕΠ από το ΙΟΚ, όπως αυτά είχαν διαμορφωθεί μέχρι τον ΑΥΓ 2009, και με ταχύ ρυθμό, ολοκλήρωσε την επεξεργασία τους αρχάς του 2010.

Η διαδικασία κοινοποίησης των ΕΤΕΠ στην ΕΕ μέσω του ΕΛΟΤ ολοκληρώθηκε και η σύμφωνη γνώμη της ΕΕ δόθηκε το Μάιο του 2010.

Παρά την ολοκλήρωση και της διαδικασίας αυτής, οι ΕΠΕΠ (πλέον) δεν ήταν σε θέση να τεθούν αμέσως σε εφαρμογή, για τους εξής λόγους:

(α) *Οι ΕΤΕΠ παραπέμπουν κατά συστηματικό τρόπο στα ισχύοντα Ευρωπαϊκά Πρότυπα, τα οποία είναι υποχρεωτικής εφαρμογής για τις δημόσιες συμβάσεις. Επρεπε, ως εκ τούτου να ενταχθούν προηγουμένως όλα αυτά τα Πρότυπα στο Εθνικό Κανονιστικό Πλαίσιο, και τούτο απαιτούσε σημαντικό έργο εκ μέρους της Κοινής Επιτροπής Προτύπων ΥΠΑΝ - ΥΠΕΧΩΔΕ (ΥΠΥΜΕΔΙ) και την έκδοση αντιστοίχων ΚΥΑ.*

Η ΚΥΑ των ΥΠΑΝ και ΥΠΥΜΕΔΙ υπ' αριθ. 6690, η οποία συμπεριέλαβε όλα τα εναρμονισμένα Ευρωπαϊκά Πρότυπα που δεν είχαν μέχρι τότε θεσμοθετηθεί (μέχρι τότε είχαν εκδοθεί ορισμένες σχετικές ΚΥΑ, αλλά για περιορισμένο αριθμό προτύπων η κάθε μία) δημοσιεύθηκε τελικά στο ΦΕΚ 1914 Β / 15-06-2012.

(β) *Επρεπε να καθορισθεί ο τρόπος διάθεσης των ΕΤΕΠ. Δια μέσου του ΕΛΟΤ ή με δημοσίευση στο ΦΕΚ και ελεύθερη πρόσβαση των χρηστών;*

Τελικώς θεσμοθετήθηκαν με απόφαση του Αναπλ. Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων 440 τίτλοι ΕΤΕΠ και δημοσιεύθηκαν στο ΦΕΚ 2221 Β / 30-07-2012.

Με την απόφαση αυτή καθίσταται υποχρεωτική η εφαρμογή τους στα Δημόσια Έργα που θα δημοπρατηθούν μετά την παρέλευση δύο μηνών από την δημοσίευση της Απόφασης αυτής στο ΦΕΚ, δηλαδή από 30-09-2012.

Από τις 30-9-2012 παύουν να ισχύουν όσα από τα εθνικά κανονιστικά κείμενα αντίκεινται στις εγκριθείσες τετρακόσιες σαράντα (440) Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές.

2.2 Περιεχόμενο των ΕΤΕΠ

Βασικό χαρακτηριστικό των ΕΤΕΠ είναι ότι παραπέμπουν κατά συστηματικό τρόπο στα Ευρωπαϊκά Πρότυπα για τα πάσης φύσεως ενσωματούμενα υλικά στις εκτελούμενες εργασίες και στις υποχρεώσεις σήμανσης CE που προβλέπονται από τα Εναρμονισμένα Ευρωπαϊκά Πρότυπα (hEN) στο πλαίσιο της Οδηγίας 89/106.

- Οι ΕΤΕΠ (αρχικά ΠΕΤΕΠ) αποτελούν συστηματοποίηση, μετεξέλιξη και επικαιροποίηση των Προδιαγραφών που υπήρχαν στα Συμβατικά Τεύχη διαφόρων έργων, ενώ παράλληλα καλύφθηκαν και αρκετά πρόσθετα κατασκευαστικά αντικείμενα για τα οποία δεν υπήρχαν προδιαγραφές, ή αυτές που υπήρχαν ήταν ελλιπείς ή παρωχημένες.
- Τα παλαιότερα κείμενα παρέπεμπαν σε πληθώρα εθνικών προτύπων (ASTM, DIN, BS, NF κλπ), αρκετοί από τους κωδικούς των οποίων ήταν εσφαλμένοι. Πολλά από τα πρότυπα αυτά είχαν καταργηθεί προ ετών και αντικατασταθεί από τα νεώτερα Ευρωπαϊκά, ενώ άλλα αναφερόταν σε επουσιώδεις για την κατασκευαστική διαδικασία ιδιότητες ή δοκιμασίες των υλικών.
- Οι ΕΤΕΠ είναι απαλλαγμένες από αναφορές που "φωτογραφίζουν" συγκεκριμένα προϊόντα και έχει καταβληθεί προσπάθεια να μην περιλαμβάνουν μη ουσιώδη χαρακτηριστικά των ενσωματωμένων υλικών.
- Γενικώς οι ΕΤΕΠ δεν διαφοροποιούν το εύρος των ανοχών και τις απαιτήσεις ακριβείας που αναφερόταν στα παλαιότερα κανονιστικά κείμενα.
- Οι ΕΤΕΠ αναφέρονται και σε μέτρα ασφαλείας του προσωπικού που εκτελεί την συγκεκριμένη εργασία, καθώς και μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος κατά την εκτέλεσή της. Οι απαιτήσεις αυτές περιλαμβάνονται είτε σε ισχύουσες Εθνικές και Κοινοτικές Διατάξεις είτε προέρχονται από τα Δελτία Ασφαλούς Χρήσεως των Υλικών (Material Safety Data Sheets) που τα συνοδεύουν υποχρεωτικώς, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Κατά την επεξεργασία των κειμένων ο ΕΛΟΤ διατήρησε την κωδικοποίηση των ΠΕΤΕΠ, προσθέτοντας στον κωδικό τους το πρόθεμα **ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-**.

Το υπόλοιπο μέρος του κωδικού (αρχικός κωδικός) αποτελείται από τέσσερα διψήφια αριθμητικά πεδία της μορφής XX-XX-XX-XX. Το 1ο πεδίο αντιστοιχεί στην Κατηγορία εργασιών, το 2ο Ομάδα εργασιών το 3ο στο Αντικείμενο και το 4ο στον Τύπο των εργασιών.

Τα τέσσερα πεδία είναι υποχρεωτικώς διψήφια και όταν η αριθμητική τιμή τους είναι μικρότερη του 10 προηγείται "0" (π.χ. 01, 02 κ.ο.κ). Η ανάλυση του τίτλου ορισμένων ΕΤΕΠ σταματά στο 3ο επίπεδο και στις περιπτώσεις αυτές το τέταρτο πεδίο παίρνει την μορφή "00".

Οι εγκεκριμένες ΕΤΕΠ καλύπτουν 15 γενικές κατηγορίες εργασιών και κωδικοποιούνται σε 1ο επίπεδο ως εξής:

01. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΠΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ
02. ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
03. ΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΤΙΡΙΩΝ
04. Η/Μ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
05. ΕΡΓΑ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ
06. ΕΡΓΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΩΝ
07. ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ
08. ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ ΕΡΓΑ
09. ΛΙΜΕΝΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΕΡΓΑ
10. ΕΡΓΑ ΠΡΑΣΙΝΟΥ
11. ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
12. ΣΗΡΑΓΓΕΣ
13. ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ
14. ΕΡΓΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΖΗΜΙΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ
15. ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΙΣ- ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΕΙΣ- ΑΠΟΞΗΛΩΣΕΙΣ

Η δομή των κειμένων των ΕΤΕΠ, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία των ΠΕΤΕΠ από τον ΕΛΟΤ εμφανίζει ομοιομορφία ως προς την μορφή και παραγραφοποίηση. Τα κείμενα περιλαμβάνουν γενικώς τα ακόλουθα εδάφια:

1. Αντικείμενο εργασιών
2. Τυποποιητικές παραπομπές
3. Όροι και ορισμοί
4. Ενσωματούμενα υλικά και κριτήρια αποδοχής τους
5. Μεθοδολογία κατασκευής - απαιτήσεις
6. Ποιοτικοί έλεγχοι
7. Όροι/απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας του εργατοτεχνικού προσωπικού, απαιτήσεις προστασίας περιβάλλοντος
8. Τρόπος επιμέτρησης
9. Βιβλιογραφικές αναφορές (σε ορισμένες ΕΤΕΠ)

Στο εδάφιο "τρόπος επιμέτρησης" αναφέρεται αναλυτικά και το "περιεχόμενο των τιμών μονάδας". Γενικώς, το εδάφιο 8 έχει διατυπωθεί με βάση τα αναγραφόμενα στα ισχύοντα σήμερα Νέα Ενιαία Τιμολόγια (NET) της ΓΓΔΕ. Κατά την επεξεργασία των ΠΕΤΕΠ από τις Ομάδες Εργασίας του ΕΛΟΤ δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα αυτό.

Στο εδάφιο 2 των ΕΤΕΠ αναφέρεται ότι τα κείμενα "ενσωματώνουν, μέσω παραπομπών, προβλέψεις άλλων δημοσιεύσεων, χρονολογημένων ή μη χρονολογημένων".

Κατά την επεξεργασία των ΠΕΤΕΠ από τον ΕΛΟΤ, κρίθηκε σκόπιμο να μην γίνονται αναφορές σε χρονολογημένες εκδόσεις Ευρωπαϊκών Προτύπων, για να μην υπάρχει ανάγκη επικαιροποίησης των ΕΤΕΠ κάθε φορά που τροποποιούνται τα ΕΝ με προσθήκες και διορθώσεις (addenda, corrigenda). Αυτό σημαίνει ότι ισχύουν οι απαιτήσεις για τα ενσωματούμενα υλικά, εργαστηριακούς ελέγχους κλπ που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα έκδοση των Ευρωπαϊκών Προτύπων.

2.3 Συμπλήρωση θεματολογίου και επικαιροποίηση των ΕΤΕΠ

Οι εγκριθείσες ΕΤΕΠ δεν καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα εργασιών των NET και ως εκ τούτου απαιτείται συμπλήρωση του θεματολογίου τους στο άμεσο μέλλον.

Στην § 9 της Εγκυκλίου 26 αναφέρεται "Για τυχόν προβλήματα που θα ανακύψουν κατά την εφαρμογή των ΕΤΕΠ, προτάσεις διορθώσεων/συμπληρώσεων ή/και διεύρυνσης του θεματολογίου των ΕΤΕΠ, οι αρμόδιες Διευθύνσεις, παρακαλούνται να συντάσσουν και να υποβάλλουν τεκμηριωμένες αναφορές προς τη Γενική Δ/ση Ποιότητας της ΓΓΔΕ, Δ/ση ΔΙΠΑΔ, η οποία θα εισηγείται και θα προωθεί την υλοποίησή τους".

➤ *Πάντως η ΓΓΔΕ δεν έχει συγκροτήσει ακόμη μηχανισμό για την παραλαβή των αναδράσεων των χρηστών και την επεξεργασία βάσει αυτών νεωτέρων βελτιωμένων εκδόσεων των ΕΤΕΠ προς άρση τυχόν δυσχερειών στην εφαρμογή τους.*

Τα κείμενα των εγκεκριμένων ΕΤΕΠ οφείλουν να χρησιμοποιούνται από τις Αρχές Δημοπράτησης ως έχουν, χωρίς ουδεμία παρέμβαση.

Είναι βεβαίως δυνατόν, εάν τούτο απαιτείται, να προστεθούν συμπληρωματικοί όροι, υπό μορφή Ειδικής Τεχνικής Συγγραφής Υποχρεώσεων ή Συμπληρωματικών Προδιαγραφών (εδώ θα εντάσσονται και τα αντικείμενα που δεν καλύπτονται από τις ΕΤΕΠ).

Οι ΕΤΕΠ, ως τυποποιητικά κείμενα υπαγόμενα στις διαδικασίες του ΕΛΟΤ οφείλουν να αναθεωρούνται/επικαιροποιούνται διαμέσου της Τεχνικής Επιτροπής ΤΕ/99 **και να ακολουθούν την διαδικασία κοινοποίησης κατά την Οδηγία 98/34.**

Κατά συνέπεια τυχόν ουσιώδεις μεταβολές στα χαρακτηριστικά και τις απαιτήσεις των υλικών που ενσωματώνονται, καθώς και στον τρόπο εκτέλεσης των εργασιών, θα αντιμετωπίζονται με την έγκριση νέας έκδοσης ΕΤΕΠ, σύμφωνα με τα παραπάνω.

- Για την εφαρμογή των επικαιροποιημένων και νέων ΕΤΕΠ, δεν είναι απαραίτητο να εκδίδεται κάθε φορά Απόφαση του αρμοδίου Υπουργού. Θα αρκούσε η έκδοση μιας γενικής απόφασης και η ενημέρωση των χρηστών των ΕΤΕΠ μέσω της ιστοσελίδας της Γεν. Γραμματείας Δημοσίων Έργων (www.ggde.gr), ή του ΕΛΟΤ (www.elot.gr)

2.4 Λοιπά ισχύοντα κανονιστικά κείμενα

Προϋπόθεση για την ισχύ των λοιπών εθνικών κανονιστικών κειμένων που αφορούν τα Δημόσια Έργα (Υπουργικές Αποφάσεις, Εγκύκλιοι, Προδιαγραφές κλπ) είναι τα κείμενα αυτά να έχουν κοινοποιηθεί στην ΕΕ σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας 98/34, να μην έρχονται σε αντίθεση με τις εγκριθείσες ΕΤΕΠ και τα ισχύοντα Εναρμονισμένα Ευρωπαϊκά Πρότυπα (hEN) που έχουν θεσπισθεί με τις ΚΥΑ, καθώς και τα υπόλοιπα Ευρωπαϊκά Πρότυπα που είναι υποχρεωτικής εφαρμογής για τις Δημόσιες Συμβάσεις (π.χ. τα Πρότυπα ΕΛΟΤ EN 206-1 και ΕΛΟΤ EN 13670 που αφορούν τις κατασκευές από σκυρόδεμα).

- *Επισημαίνεται εδώ ότι τα περισσότερα λοιπα κανονιστικά κείμενα που ισχύουν σήμερα δεν πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές!*

Ως εκ τούτου κατά τη σύνταξη των Τευχών Δημοπράτησης δεν πρέπει να γίνεται εφεξής αναφορά σε παλαιότερες κανονιστικές διατάξεις, εάν προηγουμένως δεν έχει ελεγχθεί η συμβατότητα αυτών με τις ΕΤΕΠ και τα ισχύοντα Ευρωπαϊκά Πρότυπα.

Αυτό αφορά και την Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων (ΕΣΥ), κείμενο που η κάθε Δημοπρατούσα Αρχή διαμορφώνει κατά το δοκούν (δεν υπάρχει τυποποίηση ανάλογη των Διακηρύξεων). Τα κείμενα των ΕΣΥ βρίθουν κυριολεκτικά από αναφορές σε διατάξεις, πολλές από τις οποίες δεν ισχύουν πλέον!

Πάντως στην Εγκύκλιο 26 επισημαίνεται "η μη ορθή πρακτική της αναφοράς στα Συμβατικά Τεύχη πληθώρας μη απαραίτητων κανονιστικών διατάξεων, οφείλει να εκλείψει".

- *Το πάγιο αίτημα των Εργοληπτικών Οργανώσεων για την υιοθέτηση συμβάσεων FIDIC παραμένει αναπάντητο ...*

3. Οι νέες εκδόσεις των Ενιαίων Τιμολογίων (NET)

Η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων με την απόφαση Δ11γ/ο/393/2-8-2010 συγκρότησε την Επιτροπή παρακολούθησης και βελτίωσης του συστήματος τιμολόγησης έργων με αντικείμενο τη μελέτη και υποβολή προτάσεων για την βελτίωση-τροποποίηση του συστήματος τιμολόγησης και αναθεώρησης τιμών εργασιών των δημοσίων έργων και την αναθεώρηση των ενιαίων τιμολογίων Υδραυλικών και Λιμενικών Έργων, Έργων Πρασίνου, Οικοδομικών Έργων και Έργων Οδοποιίας.

- *Η Επιτροπή έχει ήδη ολοκληρώσει την επεξεργασία των όλων των NET (Οδοποιίας, Λιμενικών Έργων, Πρασίνου, Η/Μ Εργασιών Συγκοινωνιακών Έργων, Υδραυλικών Έργων, Υδραυλικών Σηράγγων και Φραγμάτων (NET-ΥΦΣ) και Οικοδομικών Εργασιών), τα οποία βαίνουν προς έγκριση, ενώ έχει καταρτισθεί και NET Εργασιών Αποκατάστασης Ζημιών από Σεισμό και λοιπούς Βλαπτικούς Παράγοντες.*
- *Κατά την ως άνω επεξεργασία των NET διαπιστώθηκε ότι ορισμένες από τις ΕΤΕΠ είναι ήδη παρωχημένες (λ.χ. η ΕΤΕΠ για τα ΣΑΟ, η οποία χρήζει ανασύνταξης μετά την έγκριση των ΟΜΟΕ ΣΑΟ το 2011 και ακόμη 15 άλλες ΕΤΕΠ). Για τον λόγο αυτό προωθήθηκαν προς θεσμοθέτηση μόνον 440 τίτλοι ΕΤΕΠ και οι υπόλοιποι 16 "κρατήθηκαν" προς περαιτέρω επεξεργασία.*
- *Οι νέες εκδόσεις των NET παραπέμπουν στις θεσμοθετημένες πλέον ΕΤΕΠ και στα Πρότυπα ΕΛΟΤ EN που αφορούν τα κατά περίπτωση υλικά που ενσωματώνονται.*

- *Κατά την ανασύνταξη/επικαιροποίηση των NET έχουν προστεθεί και αρκετά νέα άρθρα εργασιών, προερχόμενα τόσο από Νέες Τιμές Μονάδος που έχουν εγκριθεί από την έναρξη ισχύος των NET το 2005, όσο και από τις εν τω μεταξύ τεχνολογικές εξελίξεις (νέα υλικά, νέοι τρόποι εκτέλεσης των εργασιών).*

4. Επισημοποιείται πλέον η υποχρέωση ενσωμάτωσης πιστοποιημένων υλικών/προϊόντων

Με την πρόσφατη δημοσίευση της ΚΥΑ ΥΠΑΝ - ΥΠΥΜΕΔΙ, υπ' αριθ. 6690 στο ΦΕΚ 1914 Β / 15-06-2012 (σε εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. 334/94), αλλά και των προγενέστερων σχετικών ΚΥΑ, ευρεία ποικιλία προϊόντων τα οποία διακινούνται ή διατίθενται για χρήση στις δομικές κατασκευές εντός της Ελληνικής επικράτειας οφείλουν να συμμορφώνονται με τα αντίστοιχα Εναρμονισμένα Ευρωπαϊκά Πρότυπα και να φέρουν την σήμανση CE.

Κατά συνέπεια η ενσωμάτωση στα έργα υλικών με σήμανση CE είναι επιβεβλημένη, ανεξαρτήτως αν τα άρθρα των Συμβατικών Τιμολογίων, οι ΤΣΥ και τα λοιπά Συμβατικά Τεύχη αναφέρουν τούτο ρητά ή όχι (λ.χ. οι πλάκες πεζοδρομίων πρέπει να φέρουν σήμανση CE κατά ΕΛΟΤ EN 1338, τα καλύμματα φρεατίων σήμανση CE κατά ΕΛΟΤ EN 124 κ.ο.κ.). Στις ΕΤΕΠ βέβαια αυτό αναφέρεται ρητά.

Στην αγορά κυκλοφορεί ήδη ποικιλία προϊόντων που φέρουν σήμανση CE ή διαθέτουν ΕΤΕ (Ευρωπαϊκή Τεχνική Έγκριση), όπως: ιστοί οδοφωτισμού, πρόσμικτα σκυροδεμάτων, καλύμματα φρεατίων, σωλήνες από ελατό χυτοσίδηρο, συστήματα προέντασης, εφέδρανα γεφυρών, σωλήνες από συνθετικά υλικά, γεωσυνθετικά κλπ.

- *Επισημαίνεται ότι οι ΚΥΑ υπερισχύουν των ΕΤΕΠ. Ως εκ τούτου με την έκδοση των ΚΥΑ, η ενσωμάτωση πιστοποιημένων υλικών είναι ούτως ή άλλως επιβεβλημένη, ακόμη και στις εν ενεργεία συμβάσεις, δοθέντος ότι κανονικά δεν έπρεπε να επιτρέπεται πλέον η διάθεση μη πιστοποιημένων υλικών και προϊόντων στην αγορά.*

5. Επισημάνσεις

5.1 Αναφορικά με τις ΕΤΕΠ

Το θέμα των Τεχνικών Προδιαγραφών είναι δυναμικού χαρακτήρα. Οι ΕΤΕΠ, παρά την σημαντική επεξεργασία που έχουν υποστεί, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως τέλεια κείμενα και επιδέχονται πάντοτε περαιτέρω βελτιώσεις.

Νέα υλικά, τρόποι κατασκευής και απαιτήσεις κάνουν διαρκώς την εμφάνισή τους, ενώ και το κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο βασίζονται οι Προδιαγραφές διευρύνεται, βελτιώνεται και επικαιροποιείται (νέα Ευρωπαϊκά Πρότυπα ή προσθήκες/τροποποιήσεις υφισταμένων, νέοι Κανονισμοί).

Παράλληλα, η εφαρμογή των ΕΤΕΠ παρέχει την δυνατότητα αξιολόγησης των προβλεφθέντων ποιοτικών χαρακτηριστικών των εργασιών και της μεθοδολογίας εκτέλεσης.

Εν προκειμένω είναι ιδιαίτερα χρήσιμες οι αναδράσεις των εμπλεκόμενων με την κατασκευή των έργων (Υπηρεσίες, Μελετητές, Κατασκευαστές, Προμηθευτές Υλικών)

Απαιτείται κατά συνέπεια διαρκής παρακολούθηση των τεχνολογικών και κανονιστικών εξελίξεων, αξιοποίηση της εμπειρίας που αποκτάται από την εφαρμογή των ΕΤΕΠ και ανάλογη επικαιροποίηση αυτών, όταν τούτο απαιτείται, καθώς και διαρκής διεύρυνση του θεματολογίου τους (π.χ. επέκταση στους τομείς της εξοικονόμησης ενέργειας, των εγκαταστάσεων βιολογικού καθαρισμού υγρών αποβλήτων, της αντιρρύπανσης εδαφών, των επισκευών υπογείων δικτύων κλπ)

Επιπρόσθετα απαιτούνται:

- Αναμόρφωση/επικαιροποίηση ή απόσυρση των προδιαγραφών ΣΚ του ΚΕΔΕ που αφορούν τους εργαστηριακούς ελέγχους σκυροδεμάτων και αδρανών, οι οποίες βασίζονται στα Πρότυπα ASTM της δεκαετίας του 1980!
- Αναμόρφωση του Κανονισμού Τεχνολογίας Συροδέματος και πλήρης εναρμόνισή του με τα Πρότυπα ΕΛΟΤ EN 206-1 (σκυρόδεμα), ΕΛΟΤ EN 12620 (αδρανή σκυροδεμάτων) και ΕΛΟΤ EN 13670 (εκτέλεση κατασκευών από σκυρόδεμα)
- Κατάργηση ή επικαιροποίηση του ΝΕΑΚ (εναρμόνιση προς τους Ευρωκώδικες) και του Ελληνικού Κανονισμού Ωπλισμένου Σύροδέματος (ΕΚΩΣ).
- Απόσυρση ή επικαιροποίηση πληθώρας λοιπών κανονιστικών διατάξεων υπό την μορφή αποφάσεων ή εγκυκλίων που αφορούν δομικά υλικά και κατασκευές (λ.χ. τσιμεντοσωλήνες, πινακίδες τροχαίας σήμανσης, διαγραμμίσεις οδών, τσιμεντόπλακες, οδοφωτισμός κλπ κλπ). Τούτο απαιτεί συστηματική καταγραφή και αξιολόγηση όλων αυτών των διατάξεων (ορισμένες από τις οποίες είναι πολλών δεκαετιών)

Με τη έλευση και θεσμοθέτηση των Ευρωπαϊκών Προτύπων επέρχονται σημαντικές αλλαγές και στις απαιτήσεις και τα κριτήρια σχεδιασμού των έργων και είναι απαραίτητη πλέον η επικαιροποίηση ισχυόντων βασικών κανονιστικών κειμένων, όπως:

- Οδηγίες Μελετών Οδικών Εργων (ΟΜΟΕ)
- Κανονισμός Πυρασφαλείας
- ΤΟΤΕΕ Η/Μ εγκαταστάσεων
- Οδηγίες ασφαλείας οδικών σηράγγων

Από τα παραπάνω γίνεται εμφανής η ανάγκη εποπτείας, συντονισμού και ελέγχου όλων αυτών των δράσεων.

5.2 Αναφορικά με τα πιστοποιημένα προϊόντα/υλικά

Εδώ τίθενται κάποια βασικά ερωτήματα:

- Ναι στα πιστοποιημένα προϊόντα/υλικά, αλλά τι γίνεται όταν δεν μπορεί να τα προμηθευτεί κανείς από μία εύλογη απόσταση;
- Ποιοί διαθέτουν πιστοποιημένα προϊόντα/υλικά στην αγορά;
- Ναι στην εφαρμογή του ΕΛΟΤ EN 206-1 για το σκυρόδεμα, αλλά τι γίνεται όταν το συγκρότημα της περιοχής δεν το εφαρμόζει, ούτε αυτό, ούτε καν τον ΚΤΣ 97;
- Τι ισχύει για τα αδρανή, το σκυρόδεμα και τα προκατασκευασμένα στοιχεία που παράγονται στο εργοτάξιο; Απαιτούνται και εδώ οι διαδικασίες της σήμανσης CE;
- Ο έλεγχος της αγοράς καθίσταται πλέον αποφασιστικής σημασίας. Πως διεξάγεται;
- Πώς θα λειτουργήσει εφ' εξής ο ΕΣΠΕΛ; Θα ελέγχει μήπως εάν έχουν εφαρμοσθεί οι ΚΥΑ;
- Ποιές θα είναι οι επιπτώσεις στα συγχρηματοδοτούμενα έργα;
- Τί θα γίνει με τις ενστάσεις των παραγωγών που διαθέτουν πιστοποιημένα υλικά έναντι αυτών που δεν διαθέτουν; (με την μεγάλη μείωση του κατασκευαστικού αντικειμένου στην Χώρα ο ανταγωνισμός μεταξύ των προμηθευτών έχει ενταθεί κατά πολύ)
- Απαιτείται γενική ρύθμιση για την σύνταξη ΑΠΕ προς αντικατάσταση υλικών που δεν προσφέρονται στην περιοχή του έργου με πιστοποίηση, με άλλα πιστοποιημένα, με τα αυτά χαρακτηριστικά αντοχής και λειτουργίας (π.χ. σωλήνες). Εν προκειμένω πρέπει να καθορισθεί ότι οι αλλαγές αυτές δεν συνιστούν "αλλαγή του φυσικού αντικείμενου".

Είναι προφανές ότι τα θέματα αυτά έχουν άμεσες επιπτώσεις τόσο στην μελέτη, όσο και στην κατασκευή ενός έργου.

Στάδιο Μελέτης

Απαιτείται πλέον πλήρης προσδιορισμός των χαρακτηριστικών των προς ενσωμάτωση υλικών και προϊόντων που προβλέπονται στο αντίστοιχο εναρμονισμένο πρότυπο.

Π.χ. δεν μπορεί να αναγράφεται πλέον "τσιμεντοσωλήνας άοπλος Φ80", αλλά "τσιμεντοσωλήνας κατά ΕΛΟΤ EN 1916, ονομαστικής διαμέτρου DN 800, κλάσεως αντοχής 120", ούτε "μεταλλικό στηθαίο ασφαλείας ΜΣ-01", αλλά "μεταλλικό στηθαίο ικανότητας συγκράτησης N2, λειτουργικού πλάτος W6, κατά ΕΛΟΤ EN 1317". Το αυτό για τους οπτοπλίνθους (ΕΛΟΤ EN 771-1, κατηγορία απορρόφησης, κατηγορία αντοχής), τα κονιάματα, τους σωλήνες αποχέτευσης κλπ.

Στάδιο κατασκευής

Απαιτείται πλέον προμήθεια μόνον πιστοποιημένων υλικών και προϊόντων και τήρηση αρχείου συνοδευτικών εγγράφων για μελλοντικό έλεγχο.

Π.χ. δεν προμηθεύεται πλέον ο Ανάδοχος "χυτοσιδηρά καλύμματα φρεατίων", αλλά "χυτοσιδηρά καλύμματα κλάσεως D400 κατά ΕΛΟΤ EN 124 με σήμανση CE). Στα έργα δεν ενσωματώνεται πλέον 3Α, αλλά θραυστό αδρανές υλικό κατά ΕΛΟΤ EN 13242

Τα νέα αυτά δεδομένα (υποχρεώσεις) προϋποθέτουν και αλλαγή νοοτροπίας των εμπλεκόμενων με την παραγωγή των έργων. Τα έργα οφείλουν πλέον να σχεδιάζονται και να κατασκευάζονται σύμφωνα με τις Προδιαγραφές σε όλα τα επί μέρους στάδια αυτών.

Αφ' ενός δεν αρκεί πλέον ο γεωμετρικός σχεδιασμός των έργων και απαιτείται ακριβής καθορισμός των χαρακτηριστικών όλων των ενσωματωμένων προϊόντων και υλικών, και αφ' ετέρου οι εργασίες πρέπει να εκτελούνται και να ελέγχονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές και την μελέτη, οι τυχόν δε αποκλίσεις ή αλλαγές πρέπει να είναι απόλυτα τεκμηριωμένες.

Ουτε η αγορά μπορεί να λειτουργεί ανεξέλεγκτα και ο καθένας να πουλάει "ότι του καπνίσει".

- *Η πρόταση των Εργοληπικών Οργανώσεων (Δεκέμβριος 2010) για την συγκρότηση και λειτουργία του ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ, εάν είχε υλοποιηθεί θα βοηθούσε σημαντικά στην αντιμετώπιση και επίλυση των προαναφερθέντων θεμάτων.*

Σήμερα με την θεσμοθέτηση των Εναρμονισμένων Προτύπων hEN και των ΕΤΕΠ, η αναγκαιότητα του ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ καθίσταται επιτακτική.